

Aan: Inspectie SZW
Postbus 820
3500 AV UTRECHT

Datum: 18 april 2014

Onderwerp: Misstanden variabele voertuigbezetting brandweer

Geachte heer/mevrouw,

Sinds geruime tijd wordt er bij de brandweer gebruik gemaakt van de mogelijkheid om af te wijken van de standaard voertuigbezetting zoals die is voorgeschreven in artikel 3.1.2. van het Besluit veiligheidsregio's¹ (Bvr). Deze afwijkingsmogelijkheid is onder voorwaarden toegestaan en gebaseerd op artikel 3.1.5. (Bvr).

Echter, met de inzet van een zgn. TS2/SIV2 (tweepersoons brandweervoertuig) en TS4 (brandweervoertuig met 4 personen) in de veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek (G&V), komt naar het oordeel van de gezamenlijke vakorganisaties de veiligheid van het personeel ernstig in het geding. Wij zien onze zorg bewezen en bevestigd in de film "TS2+TS4=De nieuwe 6" en het rapport "Variabele voertuigbezetting en de eerste vijf minuten" van de brandweer in G&V. In zowel de film² als het rapport³ worden 'maatgevende incidenten' beschreven waarin overduidelijk sprake is van onveilige situaties die tot (zware) ongevallen kunnen leiden.

Primair betreft het de inzet van een TS2/SIV met op zichzelf/afzonderlijk handelende manschappen⁴ in een gebouw waarin een brand woedt en in een geval zelfs een ontploffing heeft voorgedaan. Deze handelingen druisen in tegen alle bestaande veiligheidsprocedures bij de brandweer. Manschappen worden geacht van de gebruikelijke procedures af te wijken door het toepassen van 'creatieve' oplossingen' en 'gezond boeren verstand' zolang de TS4 er nog niet is⁵. Of deze TS4 altijd binnen 5 minuten arriveert, is twijfelachtig en een gewaagde aanname. Er is dus niet altijd een back-up of stand-by ploeg die kan ingrijpen als het misgaat, hetgeen indruist tegen de meest belangrijke - en mondiaal gehanteerde 'two in - two out'⁶ veiligheidsregel bij de brandweer. Daarnaast wordt, vanwege het acute gebrek aan brandweerpersoneel, ook noodgedwongen een beroep gedaan op omstanders, die zich eveneens in (onbekend) gevaar begeven terwijl ze daarvoor noch opgeleid, noch voldoende beschermd zijn. In het onderhavige geval gelukkig zonder noemenswaardige consequenties.

De inzet van de TS4 roept eveneens vragen op. De afwijkende bezetting vergt een andere rol van de bevelvoerder. Hij/zij wordt klaarblijkelijk gezien als 'vliegende keep' die invulling geeft aan taken die normaliter worden uitgevoerd door manschappen. Essentiële taken en verantwoordelijkheden met betrekking tot de operationele leiding en uitvoeringscoördinatie van mensen en middelen dreigen daarmee 'buiten beeld' te geraken of worden in het geheel niet uitgevoerd.

De Commissie Oosting heeft in haar eindrapport over de vuurwerkram (pagina 118) nauwkeurig beschreven dat wegens onderbezetting (4 i.p.v. 6 op een TS) geen systematische verkenning kon worden uitgevoerd. Naar het oordeel van de Commissie behoort een systematische verkenning tot 'de standaard' van elk brandweeroptreden. Wij onderschrijven deze stelling nadrukkelijk.

¹ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2010-255.html>

² <https://www.youtube.com/watch?v=neVjIKbXKNE> (vanaf 3:40 min. en vanaf 5:04 min.)

³ <http://www.brandweerkennisnet.nl/@37660/variabele/> (Blz. 50 en 52, maatgevende incidenten 2,4 en 5)

⁴ Manschappen zijn niet opgeleid om een adequate inschatting van de aard, omvang en dynamiek van het incident te kunnen maken.

⁵ Rapport "Variabele voertuigbezetting en de eerste vijf minuten" – Blz. 66

⁶ [https://www.osha.gov/pls/oshaweb/owadisp.show_document?p_table=STANDARDS&p_id=12716#1910.134\(g\)\(4\)](https://www.osha.gov/pls/oshaweb/owadisp.show_document?p_table=STANDARDS&p_id=12716#1910.134(g)(4))

Krachtens het bepaalde in artikel 7:658 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek (BW) rust op de werkgever een zorgplicht voor de veiligheid van zijn werknemers. De conclusies in het rapport "Variabele voertuigbezetting en de eerste vijf minuten" geven geen aanleiding te veronderstellen dat de werkgever zich zorgen maakt over de veiligheid van zijn personeel, integendeel. Er wordt geen afstand genomen van de geconstateerde onveilige situaties, die nu gelukkig goed zijn afgelopen. Terugkijkend naar fatale ongevallen bij repressief brandweeroptreden, zien wij dat in vrijwel alle gevallen een onvoldoende en/of onjuiste risico-inschatting een belangrijke rol speelde en stellen ons hardop de vraag of deze risico's nu voldoende zijn geïnventariseerd⁷ en daarop adequate maatregelen zijn getroffen?

Echter; tot onze niet geringe verbazing blijkt een actuele, op de nieuwe uitrukprocedures aangepaste en goedgekeurde RI&E met plan van aanpak, te ontbreken. Een organisatie die geen RI&E heeft, onttrekt zich aan een wettelijke verplichting en is in overtreding. Samenvattend wordt de wet- en regelgeving, zeker op het gebied van de arbeidsomstandigheden, met voeten getreden, aldus de vakorganisaties. Brandweer Nederland daarentegen lijkt de procedures en het eerder aangehaalde rapport uit G&V te hebben omarmd en propageert dat op haar website als onafhankelijk en wetenschappelijk, terwijl dat geenszins het geval is.

Hoewel de Inspectie SZW inmiddels in Gooi en Vechtstreek onderzoek heeft verricht n.a.v. klachten, zien wij elders in het land ook gelijksoortige ontwikkelingen. Ze komen vooral voort uit de aanhoudende drang om te bezuinigen. Een ware lawine aan experimenten en pilots met afwijkende voertuigbezettingen is het gevolg. De veiligheid is daarbij vaak van ondergeschikt belang zo blijkt uit de vele reacties die wij ontvangen.

Daartussen troffen we ook reacties van vrijwilligers, die tevens in de dagdienst van de brandweer werkzaam zijn, die niet geheel vrijwillig deelnemen aan uitrukdiensten op een Snel Interventie Voertuig (SIV). En van een ondernemingsraad in een grote veiligheidsregio, die onder dreiging van juridische stappen een RI&E heeft moeten afdwingen. Samen met recente ontwikkelingen in de regio Limburg-Noord, waar sinds kort 9 SIV's uitrukken, zien wij het risico op ongevallen met de dag stijgen.

Ondanks de grote weerstand op de werkvloer, de vele veiligheidsdiscussies, het tussenoordeel van de Inspectie VenJ⁸ en de toegenomen risico's voor de veiligheid van het brandweerpersoneel, is van een landelijke regie of 'paraplu' geen sprake en blijkt men weinig te hebben geleerd van ongevallen bij de brandweer en de resultaten van vorige rondes van de Arbeidsinspectie in 1999/2000, 2006/2007 en 2010/2011. Een onvolledige RI&E of het ontbreken ervan was telkens de omvangrijkste handhavingsgrond.

Zoals uw Inspectie al vaker en terecht concludeerde is dat een zorgelijke situatie, gezien de risico's die aan het repressieve optreden verbonden zijn. De relatief grote kans op ongevallen tijdens het daadwerkelijk optreden dwingen er toe zich bewust te zijn van de risico's en het nemen van adequate maatregelen om deze risico's te beperken. Wij werken daar graag constructief aan mee.

Tot slot; dat er een belang schuilt in de toepassing van variabele voertuigbezetting is ons duidelijk. Het belang van een veilig optreden door onze brandweermensen gaat echter boven alles. Wij zijn derhalve van mening dat wetten en regels nageleefd dienen te worden en uw ingrijpen noodzakelijk is, desnoods met de minister om het systeem onder de loep te nemen. Graag willen wij daarover met u in gesprek en zien een uitnodiging daartoe op korte termijn tegemoet.

Met vriendelijke groet,

De gezamenlijke vakorganisaties:

Bert de Haas - ABVAKABO FNV, Juan Schot - CNV- PZ, Peter Leenders - CMHF, Barry Douma - BVB Amsterdam en Ruud van Vliet - VBV. p/a Postbus 290, 3830 AG Leusden.

Kopie: Inspectie Veiligheid en Justitie

⁷ http://wetten.overheid.nl/BWBR0010346/geldigheidsdatum_04-04-2014#Hoofdstuk2_PAR624212

⁸ <http://www.ivenj.nl/actueel/inspectierapporten/rapport-tussenrapportage-variabele-voertuigbezetting-bij-de-brandweer.aspx?cp=131&cs=64514>